

## **Muuttuva lähiympäristömme – paikkojen tarinoita kulttuuripoluilla**

Kuluneen lukuvuoden aikana Pohjois-Suomen Unesco-kouluissa vietettiin muuttuva lähiympäristömme -teemaa. Oulun normaalikoulun vuosiluokilla 0–6 ja Martinmäen koulussa ajankohdaksi valittiin kevätlukukausi. Monissa luokissa teema toteutui huhti-toukokuussa. Teemalla oli kolmentasoisia tavoitteita. Alueellisella tasolla tavoitteiksi asetettiin Pohjois-Suomen Unesco-koulujen oppilaiden yhteistyömahdollisuuksien luominen ja kehittäminen, vaikuttamismahdollisuuksien tiedostaminen sekä opettajien yhteistyön kehittäminen. Koulun tasolla tavoitteena oli oman lähiympäristön luonto- ja kulttuuriperintökohteiden kartoittaminen, lähiympäristön tunteminen ja pohjoissuomalaisen identiteetin vahvistaminen. Oppilastasolla pyrittiin siihen, että oppilaat tuntevat ja arvostavat lähiympäristönsä luonto- ja kulttuuriympäristöä sekä pohtivat ympäristön muutosta, siihen vaikuttavia tekijöitä ja sen merkitystä tulevaisuudelle. Opetusharjoittelijoille projekti tarjosi mahdollisuuden suunnitella ja toteuttaa aihekokonaisuus, jossa korostuu ympäristö- ja kulttuurikasvatus. On tärkeää, että opettajaksi opiskelevat saavat kokemuksia laaja-alaisen teeman rakentamisesta ja yhteistyöstä.

### **Teeman toteutus**

Teeman perusajatuksena oli, että luokkien oppilaat tutkivat lähiympäristössä olevia paikkoja ja kertovat niiden tarinoita, jotka dokumentoidaan esimerkiksi valokuvaamalla, videoimalla ja kirjallisista kuvataiteellisin tuotoksista. Paikkojen tarinoista syntyy Norssin kulttuuripolku. Kohteiden tarkastelussa kiinnitettiin huomiota menneisyyteen, nykyisyyteen ja tulevaisuuteen.

Maisterivaiheen koulutyöskentelyssä olevat opiskelijat toimivat teeman koordinaatioryhmänä. Ryhmä koontui säännöllisesti jakson aikana. Opiskelijat toteuttivat teemaa myös omilla luokillaan oppituntiansa puitteissa. Ryhmän jäsenet informoivat muita opiskelijoita ja opettajia teeman toteuttamisesta ja etenemisestä. Lisäksi heidän tehtävänä oli kartoittaa mahdollisia asiantuntijoita ja koordinoita vierailuja, dokumentoida teeman toteutusta, pitää koulun yhteinen päivänavaus ja tehdä jaksosta yleiskuvaus Pohjois-Suomen Unesco-koulujen Polaris-hankkeen sivuille Nebed-ympäristöön. Kaikki oppilaiden tuotokset dokumentoitiin näille sivuille. Lisäksi tuotoksista koottiin näyttely koulun kirjastoon.

### **Yhteistyö Martinmäen koulun kanssa**

Luokat 1–2c, 3a ja 3b tekivät yhteistyötä Haapajärvellä sijaitsevan Martinmäen koulun kanssa. Martinmäen koulun tokaluokkalaiset vierailivat normaalikoululla 24.4.2007. Ohjelmaan kuului oppilasesityksiä, yhteislaulua, taukojumppaa ja 5–6-luokan tekemän dokumenttielokuvan katsominen. 1–2c-luokan oppilaat esittelivät omaa tutkimuskohdettaan, Oulun yliopiston kasvitieteellistä puutarhaa. 3a-luokan teemana oli Kuivasjärven ranta ennen, nyt ja tulevaisuudessa. Oppilaat kuvailivat Kuivasjärven huvilaelämää 1920-luvulla valokuvien ja tarinoin. Havainnollisen ja mielenkiintoisen lisän esitykseen toi entisen Kuivasjärven huvilasukkaan haastattelu. Tulevaisuuden visioita esiteltiin taiteen keinoin. 3b-luokan esityksen aiheena oli Kuivasrannan alue ennen ja nyt lapsen silmin tarkasteltuna. Alueella tapahtuneita muutoksia tarkasteltiin ilmakuvien ja valokuvien avulla. Oppilashaastattelun teemana oli alueen luontoympäristön muutokset ja rakentaminen. Muutokset vaikuttavat myös lapsen leikkeihin. Konkkaa, piilosilla oloa ja törppöhippaa voi edelleenkin leikkiä, mutta piilopaikat ovat erilaisia kuin ennen. Vierailu päättyi reippaaseen leikkituokioon pihalla.

Vastavierailun aikana Haapajärvellä 3.5.2007 oppilaat tutustuivat Martinmäen kouluun ja oppilaiden laatiin paikan tarinoihin. Sen jälkeen siirryttiin Ronkaalan urheilualueelle, jossa oli vuorossa monipuolista työpistetyöskentelyä ja liikunnallisia toimintoja. Lisäksi kuultiin muun muassa Ronkaalan tilan ja Haapajärven kirkon tarina.

### **Oman paikan tarinoita, pienoismalleja, kollaasitöitä ja kaikkea muuta mukavaa**

Teeman tavoitteet toteutuivat monissa luokissa hyvin. 1b-luokassa tutkittiin Kuivasjärven asukkaiden elämää ja ympäristön muutosta 1800-luvulta peräti 2200-luvulle. Oppilaat tekivät ryhmissä pienoismallin 1800-

luvun lopulta, 1950-luvulta, 1970-luvulta, 2000-luvulta ja 2200-luvulta. Pienoismallin suunnitteluvaiheessa laadittiin kuvaukset luonnonympäristöstä ja rakennetusta ympäristöstä. Kukin ryhmä teki pienoismallin valmistuttua selostuksen ajanjaksostaan toteutuneessa teoksessaan. 1800-luvun elämää tarkasteltiin Kuivasjärvellä eläneen fiktiivisen perheen ja sen Oulussa asuneen tuttavaperheen näkökulmasta. 1900-luvun elämään liitettiin Kuivasjärvellä elänyt Pakosen perhe. Sekä faktatiedot että tarinat Kuivasjärven eri vaiheista tekivät 1b-luokan projektista mielenkiintoisen ja toiminnalliseen toteutukseen innostavan muuttuvan lähiympäristön tutkimuksen. Tulevaisuuden pohtiminen Kuivasjärvellä 2200-luvulla sai oppilaat erityisesti ajattelemaan kestävästä kehityksestä ja ihmisen velvollisuutta sen toteuttamisessa jo tänään.

3–4-luokassa tarkasteltiin Kuivasjärven historiaa ja elämää ennen vanhaan. Tulevaisuutta ennakoitiin teemmällä pienoismallit sekä hyvästä että huonosta tulevaisuuden ympäristöstä. Lisäksi oppilaat ja harjoittelijaopettajat ottivat kuvia lähiluonnosta ja rakennetusta ympäristöstä erilaisine kohteineen. Kuvista tehtiin PowerPoint -kooste. Tuotokset esiteltiin vanhempainillassa ja koulun välle.

4a-luokassa jokainen oppilas teki oman ”paras paikka” -tarinansa. Tarinoista koottiin Paras paikka -lehti. Oppilaat valokuvasivat eri kohteita ja tekivät ryhmissä paikan tarinat Kuivasjärven ympäristöstä ja maalasivat akvarelleja. Eräs ryhmä haastatteli vanhaa Kuivasjärven asukasta. Lisäksi tutustuttiin Kuivasjärven vanhan koulun paikkaan ja haastateltiin sen entistä oppilasta. Myös vanhempia haastateltiin.

5–6-luokassa tehtiin dokumenttielokuva sekä kollaasityö, jossa käytettiin muun muassa luonnon- ja jättemateriaalia. 6a- ja 6b-luokissa tutkittiin ympäristöntilaa ja ihmisen toiminnan vaikutusta luontoon. Tulokset dokumentoitiin cd-levyille.